

Strategi mot välfärdsbrottslighet - Region Gävleborg

Titel: Strategi mot välfärdsbrottslighet	Dokumentkategori: Strategi	Omfattning: Region Gävleborg
Dokumentägare: Regiondirektör	Dokumentansvarig: Avdelningschef Ledningsavdelningen	Beslutsinstans: RF – 2025-06-03 – § 244
Diarienummer: RS 2024/2904		Datum för översyn: Årligen

Innehåll

1. Inledning	2
1.1. Syfte och utgångspunkter	3
1.2. Ansvar och roller	3
2. Definitioner och begrepp	3
3. Styrning och uppföljning	4
4. Övergripande inriktning	4
5. Fokusområden	5
6. Revidering	6

1. Inledning

Välfärdsbrottslighet medför allvarliga konsekvenser för samhället och innebär ett angrepp mot samhällets gemensamma skyddsnät. Det som kännetecknar denna typ av brottslighet är bedrägerier eller överutnyttjande av de offentliga välfärdssystemen där utbetalningar betalas ut på felaktiga grunder. Detta resulterar ofta i stor ekonomisk skada för den offentliga sektorn samt omfattande kvalitetsbrister i den utförda verksamheten vilket drabbar de mest utsatta grupperna i samhället, till exempel äldre och sjuka. Förutom att välfärdsbrottslighet medför att skattemedel används felaktigt så underminerar det även medborgarnas tillit till välfärdssystemen och de demokratiska systemen.

I Region Gävleborg finns en rad olika verksamheter som riskerar utsättas för välfärdsbrottslighet, till exempel vid upphandling, i samband med stöd- och bidragsgivning i olika former samt inom hälso-, sjuk- och tandvården. Att aktivt arbeta mot välfärdsbrottslighet är därmed ett viktigt område för att vi ska kunna erbjuda en god service och en hög kvalitet. Under 2025-2027 ska samtliga nämnder och majoritetsägda bolag stärka och utveckla arbetet med att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet.

Denna strategi ska fungera som en vägvisare i arbetet framåt med övergripande inriktning och definierade fokusområden.

1.1. Syfte och utgångspunkter

Syftet med Region Gävleborgs strategi för arbetet mot välfärdsbrottslighet är att:

- säkerställa att skattemedel används till det de är avsedda för,
- säkerställa att tilliten till Region Gävleborg och välfärdssystemen upprätthålls.

Utgångspunkter i arbetet är att:

- Region Gävleborgs välfärdsresurser är en del av samhällets välfärd och våra insatser och åtgärder ska vara till nytta för invånarna som till samhället i stort.
- Region Gävleborg ska söka samarbeten och erfarenhetsutbyten med myndigheter, länets kommuner och andra regioner för att förebygga, förhindra och minimera välfärdsbrottslighet.
- Region Gävleborg ska aktivt arbeta med att avskräcka aktörer från att utföra brott inom välfärdssystemen och mot regionen.
- Samtliga nämnder och majoritetsägda bolag ska ha verksamhetsanpassade arbetssätt och metoder som innebär en hög motståndskraft mot olika typer av välfärdsbrott.

1.2. Ansvar och roller

Strategin mot välfärdsbrottslighet gäller för samtliga nämnder. Strategin gäller även för de majoritetsägda bolagen, i den mån det är tillämpligt.

Regionstyrelsen samordnar det övergripande och strategiska arbetet mot välfärdsbrottslighet. Respektive nämnd, och i den mån det är möjligt, majoritetsägda bolag ansvarar för att integrera arbetet i sina verksamheter. Interna organisatoriska hinder ska överbryggas.

2. Definitioner och begrepp

Välfärdsbrottslighet

Region Gävleborg använder SKRs¹ definition av välfärdsbrottslighet: När en aktör – företag, förening eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommuners och regioners välfärdssystem för egen vinning.

Begreppet definieras brett och innefattar såväl oavsiktliga fel som systematisk och organiserad välfärdsbrottslighet. SKR poängterar dock att det inte finns en enhetlig nationell definition av begreppet välfärdsbrottslighet. Vad som däremot anses vedertaget är att välfärdsbrott karaktäriseras av bedrägerier eller överutnyttjande av de offentliga välfärdssystemen.

¹ Sveriges Kommuner och Regioner

Otillåten påverkan

SKR beskriver välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan som närbesläktade. *Otillåten påverkan* är ett samlingsbegrepp för handlingar som syftar till att påverka en tjänsteperson eller förtroendevald att agera på ett annat sätt än denne tänkt, till exempel fatta ett annat beslut inom ramen för myndighetsutövning. Otillåten påverkan kan innebära brottsliga handlingar men också handlingar som inte är brott i juridisk mening. En händelse kan till exempel betecknas som otillåten påverkan om den drabbade uppfattar att syftet var att påverka tjänsteutövningen.

Organiserad brottslighet

Välfärdsbrottslighet är nära kopplat till den organiserade brottsligheten. *Organiserad brottslighet* är, också det ett samlingsbegrepp för olika typer av brottslighet där minst två personer som varaktigt över tid begår allvarliga brott i samarbete i syfte att uppnå ekonomisk vinning².

3. Styrning och uppföljning

Strategin mot välfärdsbrottslighet ska integreras i Region Gävleborgs ordinarie styrnings- och planeringsprocesser.

Respektive nämnd och majoritetsägda bolag har ansvaret att realisera strategin och integrera arbetet i sina verksamheter och skapa utrymme för att genomföra nödvändiga aktiviteter som bidrar till strategins inriktning och fokusområden.

Regionstyrelsen, som har det övergripande ansvaret för koncernens utveckling och ekonomiska ställning, ska i egenskap av detta även ha det övergripande ansvaret för samordningen av arbetet.

Området utgör en del av arbetet med intern kontroll och ska redovisas inom ramen för detta.

4. Övergripande inriktning

Region Gävleborgs arbete mot välfärdsbrottslighet handlar i grund och botten om att säkerställa en effektiv förvaltning av Region Gävleborgs resurser. Samtliga nämnder och majoritetsägda bolag har ett ansvar att bidra till arbetet inom sina verksamheter genom att ha verksamhetsanpassade arbetssätt och metoder som förhindrar denna typ av felaktigheter och brottslighet.

Den övergripande inriktningen i arbetet mot välfärdsbrottslighet ska utgå från ett helhetsperspektiv där ett effektivt arbete innefattar såväl *förebyggande*, som *upptäckande* och *hanterande* insatser.

² Ekobrottsmyndigheten

- **Förebyggande insatser** handlar om att minska risken för felaktigheter genom att stärka organisationens kunskap, förmåga och beredskap. Det innebär att effektivt identifiera svaga regelverk, processer och arbetsmoment och göra nödvändiga justeringar som minskar möjligheter för överutnyttjande och brottslighet.
- **Upptäckande insatser** handlar om att få kontroll över arbetsprocesser samt flöden och systematisera dessa så att felaktigheter kan upptäckas så snabbt som möjligt. Detta kan till exempel handla om att arbeta systematiskt för att upptäcka brister i kvalitet, pris och volym.
- **Insatser för att hantera** en uppkommen situation handlar om att säkerställa effektiva och snabba utredningar av bedrägerier, brott eller tjänstefel med mera så att rätt åtgärder kan vidtas. Misstanke om brottsliga handlingar ska alltid polisanmälas³.

5. Fokusområden

Under perioden 2025-2027 ska ett särskilt fokus ligga på nedan områden.

Fokusområde 1 - Kompetenshöjande insatser, förbättrad lägesbild samt stärkt samverkan

Mål:

- Den generella kunskapsnivån om välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan ska öka.
- Kunskapen om välfärdsbrottslighetens påverkan på den egna verksamheten ska öka.
- Region Gävleborg förbättrar lägesbilden och stärker samverkan för att motverka välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan.

Fokusområde 2 - Organisatoriska förutsättningar, robusthet och intern kapacitet

Mål:

- Region Gävleborg har organisatoriska förutsättningar som möjliggör ett ändamålsenligt och effektivt arbete mot välfärdsbrottslighet.
- För förvaltningsorganisationerna tillgodoses ett resurseffektivt stöd genom en centralt placerad funktion som stödjer nyckelfunktioner (linjechefer och handläggare) lokalt avseende granskning, fördjupad uppföljning och utredning. Denna funktion ansvarar även för samordning och kunskapsinhämtning avseende samverkan och deltagande i olika nätverk.
- Det finns strukturer och stöd för nämnder och bolagsstyrelser att upprätta riskanalyser med fokus på att identifiera och analysera risker kopplat till välfärdsbrottslighet.
- Det finns interna processer och rutiner som möjliggör robusthet och motståndskraft avseende interna oegentligheter och otillåten påverkan.

³ Undantag finns inom bland annat Hälso- och sjukvården.

Fokusområde 3 - Processer och rutiner inom inköp/upphandling och uppföljning av externa aktörer enligt LOU, LOV, nationella taxan och tandvårdsstöd**Mål:**

- Region Gävleborg har ändamålsenliga processer och rutiner inom inköp och upphandling där kontroll och uppföljning av externa aktörer skapar en god förmåga att kunna förebygga, förhindra och agera mot välfärdsbrottslighet.

Fokusområde 4 - Processer och rutiner inom stöd- och bidragshantering**Mål:**

- Region Gävleborg har ändamålsenliga processer och rutiner gällande stöd- och bidragshantering till företag, föreningar, organisationer eller individer som skapar en god förmåga att kunna förebygga, förhindra och agera mot välfärdsbrottslighet.

Fokusområde 5 – Processer och rutiner inom hälso- och sjukvård**Mål:**

- Region Gävleborg har ändamålsenliga processer och rutiner gällande analys och kontroll avseende läkemedelsförskrivning och utfärdande av intyg och medicinska underlag.
- Region Gävleborg har rutiner för att kunna uppfylla underrättelseskyldigheten om felaktig folkbokföring.

Till varje fokusområde ska nämnderna och, i den mån det är möjligt, bolagsstyrelserna ta fram konkreta åtgärder som ska utveckla och stärka arbetet mot välfärdsbrottslighet.

Regionstyrelsen ska hålla samman arbetet. Insatserna och åtgärderna ska presenteras och hanteras i en gemensam handlingsplan.

Nämndernas och bolagens arbete inom ramen för detta uppdrag ska vara klart senast vid utgången av 2027. Nämnderna och bolagen ska löpande följa upp sitt arbete mot välfärdsbrottslighet inom ramen för sin internkontroll. Vidare ska regionstyrelsen följa upp det sammanhållande arbetet inom ramen för uppföljning av internkontrollen.

6. Revidering

Strategin gäller under perioden 2025-2027 och kan revideras vid behov.